

جمهوری اسلامی ایران

ریاست جمهوری

سازمان مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز

دستور العمل نحوه تشکیل پرونده های قاچاق کالا و ارز

کارگروه حقوقی و قضایی

مهر ماه ۱۳۹۵

«دستورالعمل نحوه تشکیل پرونده های قاچاق کالا و ارز»

مقدمه توجیهی:

مطابق بررسی های به عمل آمده یکی از مهمترین دلایل اطاله دادرسی پرونده های قاچاق کالا و ارز وهمچنین میزان اندک جرایم وصولی، نقص، اجمال و ابهام در اسناد و مدارک موجود در پرونده به ویژه صورتجلسه کشف کالای قاچاق می باشد. وجود روبه های مختلف در دستگاه های کاشف در تشکیل پرونده های قاچاق کالا و ارز از جمله این عوامل است. در این رابطه علاوه بر ضرورت رفع ایرادات و اشکالات موجود در نحوه تشکیل پرونده های قاچاق، روش های کشف جرم نیز نیازمند بازخوانی و آسیب شناسی ویژه است. در جرایم اقتصادی عدم به کارگیری شیوه های علمی، اطلاعاتی و دقیق کشف جرم منجر به آسیب فرآیندهای اقتصادی از جمله تجارت قانونی و زیر مجموعه های مرتبط با آن است. بر این اساس ضابطه مند نمودن مراحل کشف قاچاق از سوی دستگاه های کاشف از اهمیت به سزایی برخوردار است.

توجه به امارات و قراین و شواهد معتبر و قابل استناد با انجام تحقیقات میدانی لازم و اشراف اطلاعاتی نسبت به موارد مظنون به قاچاق، کنترل و استعلام اسناد و مدارک احتمالی ارائه شده از سوی متهم، ایجاد بانک اطلاعاتی در خصوص قاچاقچیان حرفه ای و باندهای سازمان یافته از جمله مقدمات لازم در کشف کالای قاچاق است.

به منظور کاهش مشکلات فوق الذکر، تدوین دستورالعمل نحوه تشکیل پرونده های قاچاق کالا و ارز در دستور کار کارگروه حقوقی و قضایی موضوع ماده ۴ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز قرار گرفت و طی برگزاری جلسات متعدد متن مربوطه با همکاری دستگاه های عضو تدوین و به شرح ذیل به تصویب اعضا رسید:

ماده ۱- اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

قانون: قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۳ مجلس شورای اسلامی و اصلاحات و الحاقات بعدی آن.

صورتجلسه کشف: گزارشی که بلافاصله پس از کشف کالا یا ارز موضوع قانون با درج اطلاعات در قالب برگه های پیوست آیین نامه اجرایی مواد ۵ و ۶ قانون تنظیم و به امضای کاشف یا کاشفان و متهم یا متهمان می رسد.

کاشف: مأمور یا مأموران دستگاه های موضوع ماده ۳۶ قانون که با توجه به جایگاه و پست سازمانی خود مسئولیت کشف کالا یا ارز موضوع این قانون را به عهده دارند.

مرجع صالح رسیدگی: دادسراهای عمومی و انقلاب و دادگاههای انقلاب صالح رسیدگی به قاچاق کالاهای ممنوع، سازمان یافته و حرفه ای، جرایم مستلزم حبس یا انفصال از خدمات دولتی موضوع قانون و شعب ویژه سازمان تعزیرات حکومتی صالح رسیدگی به سایر مصادیق قاچاق کالا و ارز.

ارزش اولیه: ارزش مقرر در بندهای (ح و خ) قانون در خصوص کالای قاچاق ورودی و خروجی که بر اساس فهرست موضوع ماده ۶۲ قانون، توسط دستگاه کاشف در صورتجلسه کشف قید می گردد.

ارزش نهایی: ارزش اعلامی توسط دستگاه مأمور وصول درآمدهای دولت موضوع ماده ۴۷ قانون.

سازمان: سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی

ماده ۲- در صورت کشف کالا یا ارز مظنون به قاچاق مأموران دستگاههای کاشف مکلفند اقدامات ذیل را به عمل آورند:

الف- تنظیم گزارش صورتجلسه کشف مطابق ترتیبات مقرر در این صورتجلسه به صورت کامل، دقیق و بدون ابهام با ذکر مشخصات کاشفان و امضاکنندگان صورتجلسه تنظیمی به همراه مشروح نحوه کشف از حیث زمان، مکان، قرائن و امارات منتهی به کشف.

تبصره ۱: صورتجلسه کشف پس از تأیید نهایی رده یا واحد حقوقی دستگاه کاشف به مرجع صالح رسیدگی ارسال می گردد.

تبصره ۲: پس از تنظیم و تکمیل گزارش، متهم مطابق ترتیبات مقرر در قانون آیین دادرسی کیفری، تحت الحفظ و در معیت مأمور بدرقه به مرجع رسیدگی معرفی و در صورت عدم دسترسی به متهم دلایل آن تشریح می گردد.

ب- تعیین ارزش اولیه بر اساس فهرست ارزش کالا و ارز اعلامی توسط دستگاه مأمور وصول درآمدهای دولت و درج در صورتجلسه کشف.

تبصره: سازمان مأمور وصول درآمدهای دولت مکلف به اعلام فهرست ارزش کالای ورودی قاچاق مطابق ترتیبات مقرر در ماده ۶۲ قانون خواهد بود.

پ- قید مراتب کشف کالای سریع الفساد، سریع الاشتعال، احشام و طیور در صورتجلسه کشف.

ت- ذکر دقیق وضعیت مالکیت کالا و ارز، وسیله نقلیه و محل نگهداری آنها در صورت عدم احراز مالکیت ذکر دلایل آن به صورت مشروح و دقیق.

ث- قید امارات و قرائن مبنی بر عدم تعلق کالا و ارز مکشوفه به حامل در گزارش مربوطه و اعلام به مرجع صالح رسیدگی در فرض مواجهه با این موارد.

ج- اعلام موارد احتمال اختفای ادله، فرار متهم یا انجام تبانی به منظور اعمال تبصره ۲ ماده ۴۱ قانون توسط ضابطین و درخواست صدور قرار متناسب در پرونده های با ارزش بالای یکصد میلیون ریال و پرونده هایی که با توجه به اوضاع و احوال حاکم بر پرونده، عدم وصول جرایم و اجرای حکم محتمل است.

چ- اعلام موارد برخورد با شواهد، قرائن و اماراتی مبنی بر احتمال وقوع سازمان یافته قاچاق به مرجع صالح رسیدگی کننده با ذکر جزئیات مقرر در ماده ۳۸ قانون.

ح- درج سوابق موجود از متهم یا متهمان نزد دستگاه کاشف مبنی بر ارتکاب قاچاق و اعلام مراتب به مرجع صالح رسیدگی به منظور اعمال تشدید مجازات قاچاق حرفه ای یا تعدد و تکرار حسب مورد.

خ- احراز هویت اشخاص مظنون از طریق دریافت مدارک شناسایی معتبر، استعلام از سامانه شناسه ملی یا سایر روش های قابل اطمینان.

د- جمع آوری ادله، مدارک و مستندات مربوط به هر پرونده و الصاق به صورتجلسه کشف از جمله اظهارات مکتوب متهم در زمان دستگیری، اسناد مثبته ارائه شده، اسناد هویت شخص مرتکب و اسناد مرتبط با وسیله نقلیه و ...

ذ- اعمال ماده ۴۳ قانون در صورت عدم شناسایی صاحب کالا یا ارز قاچاق و اعلام نتایج تحقیقات موضوع این ماده به مرجع رسیدگی.

تبصره: صدور حکم بلاصاحب، صاحب متواری یا مجهول المالک بودن کالای قاچاق منوط به وصول نتایج تحقیقات موضوع این بند توسط مرجع صالح رسیدگی خواهد بود.

ر- کلیه کالاهای مکشوفه به استثناء موارد مذکور در تبصره های ۳ و ۴ ماده ۵۳ قانون بلافاصله پس از کشف و حداکثر ظرف ۲۴ ساعت به انضمام صورتجلسه کشف تحویل سازمان می گردد.

تبصره: در صورت صدور حکم بلاصاحب، صاحب متواری و مجهول المالک بودن کالای قاچاق توسط دادگاه اصل ۴۹ قانون اساسی، کالاهای مذکور به ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) تحویل می گردد.

ز- انجام تحقیقات لازم در خصوص موارد ذیل تا حد امکان و با رعایت قوانین و مقررات مربوطه:

۱- نحوه تهیه تأمین کالاهای قاچاق و محل تأمین هزینه های ارتکاب جرم

۲- اموال متعلق به مالک و محل استقرار اموال

۳- سایر اشخاص مرتبط با ارتکاب قاچاق

۴- محل تحویل کالا و ارز قاچاق و تحویل گیرندگان کالا

ژ- انجام اقدام لازم در خصوص توقیف وسیله نقلیه مطابق ماده ۲۰ قانون و تبصره ۱ آن.

تبصره: چنانچه کاشف ضابط دادگستری باشد رأساً نسب به انجام موارد فوق اقدام و در غیر این صورت بلافاصله مراتب رابه ضابطین یا مراجع صالح رسیدگی اعلام می نماید.

س- امحاء یا انهدام کالای ممنوعه مکشوفه مطابق قوانین و مقررات مربوطه اعلامی توسط ستاد مطابق ترتیبات مقرر در آیین نامه اجرایی مواد ۵۵ و ۵۶ قانون و دستورالعمل های اجرایی آن.

ماده ۳- در صورت اختلاط کالای قاچاق با غیر قاچاق ، به منظور حصول اطمینان از وجود تضمین در وصول جرایم کل محموله و وسیله نقلیه با رعایت ماده ۲۰ قانون توقیف و مراتب به مرجع رسیدگی کننده اعلام می گردد. در فرض فوق، تعیین ارزش کالای موضوع پرونده با توجه به قابل تفکیک یا غیر قابل تفکیک بودن کالا مورد توجه قرار گرفته و وفق ماده ۱۹ قانون پس از ضبط تمام کالا و کسر معادل سقف جریمه های مقرر در قانون و سایر هزینه

های قانونی در صورت وجود میزان مازاد بر مبالغ فوق با هماهنگی مرجع صالح رسیدگی میزان مذکور به مالک مسترد خواهد شد.

ماده ۴- هرگونه حک و اصلاح در صورتجلسه کشف، حذف یا الحاق نام اشخاص یا تغییر مندرجات به هر نحو پس از تنظیم و تأیید نهایی توسط رده ذی صلاح کاشف ممنوع و تخلف مزبور جهت رسیدگی به مرجع صالح قضایی ارسال می گردد.

تبصره: در مورد تشخیص و احراز اشتباه در تنظیم صورتجلسه کشف توسط دستگاه کاشف پس از ذکر دلایل بروز اشتباه و موارد نیازمند اصلاح و اخذ مجوز از مرجع صالح رسیدگی نسبت به انجام اصلاحات لازم اقدام می گردد.

ماده ۵- در اجرای ماده ۲۱ قانون پس از تنظیم صورتجلسه کشف، کالا ضبط و به همراه صورتجلسه به نمایندگی سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی (به استثنای کالاهای موضوع تبصره ۳ ماده ۵۳) قانون تحویل و ارز مکشوفه نیز به حساب تعیینی توسط بانک مرکزی واریز می شود.

ماده ۶- در صورت کشف کالای ممنوعه با ارزش کمتر از ده میلیون ریال، گزارش وقوع جرم برابر بند (الف) ماده ۲۲ قانون و با رعایت ترتیبات مقرر در این دستورالعمل به دادسرای عمومی و انقلاب ارسال و کالا مطابق ضوابط مقرر در آیین نامه اجرایی مواد ۵۵ و ۵۶ قانون تعیین تکلیف می گردد.

ماده ۷- در صورت کشف کالاهای موضوع مواد ۲۵ و ۲۶ قانون با ارزش کمتر از یکصد میلیون ریال، پرونده جهت رسیدگی به شعب سازمان تعزیرات حکومتی ارسال می گردد.

ماده ۸- در صورت کشف کالاهای موضوع ماده ۲۷ قانون:

الف: پرونده های موضوع بند (الف) این ماده شامل فرآورده های دارویی، زیستی، مکمل ها، ملزومات و تجهیزات پزشکی، با تعیین ارزش تخمینی اولیه به مبلغ یکصد میلیون ریال و کمتر جهت رسیدگی به ادارات تعزیرات حکومتی ارسال می شوند. چنانچه در بررسی موضوع ماده ۴۷ قانون ارزش کالا به بیش از این مبلغ افزایش یابد شعب رسیدگی کننده نسبت به صدور قرار عدم صلاحیت اقدام می نماید.

ب: پرونده های موضوع بند (ب) این ماده شامل مواد و فرآورده های خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی، صرف نظر از میزان ارزش اولیه تخمینی جهت رسیدگی به ادارات تعزیرات حکومتی ارسال می گردد. در صورت قابل مصرف بودن با هر میزان ارزش، رسیدگی به آنها در صلاحیت شعب سازمان تعزیرات حکومتی می باشد. در صورت اعلام غیرقابل مصرف بودن کالای قاچاق مکشوفه در پاسخ به استعلام شعبه رسیدگی توسط مراجع ذی صلاح قانونی، چنانچه ارزش آن بیشتر از یکصد میلیون ریال باشد نسبت به صدور قرار عدم صلاحیت از سوی شعبه مربوطه اقدام می گردد.

ماده ۹- در مواردی که تمام یا بخشی از کالای قاچاق در جریان کشف یا قبل از آن از بین رود، مراتب با ذکر دلایل عدم وجود کالا به مرجع صالح رسیدگی اعلام خواهد شد.

ماده ۱۰- در صورتی که حین کشف یا طی تشکیل پرونده صرف نظر از وسایل نقلیه توقیفی، اموالی از متهم یافت یا به هر نحو شناسایی گردد مراتب توسط دستگاه کاشف جهت اعمال ماده ۴۸ قانون به مرجع صالح رسیدگی اعلام می گردد.

ماده ۱۱- در صورتی که ارتکاب قاچاق همراه با جرایم دیگری مثل جعل، ارتشاء و تبانی و ... باشد مراتب مطابق ترتیبات مقرر در ماده ۳۱۳ قانون آیین دادرسی کیفری به مرجع صالح رسیدگی اعلام می گردد.

ماده ۱۲- در گزارش وقوع جرم یا تخلف به مرجع صالح رسیدگی به عناوین جرایم و تخلفات هر کدام از متهمین از قبیل مباشرت، مشارکت و معاونت در ارتکاب قاچاق، حمل و نگهداری، خرید، فروش، عرضه تا حد امکان اشاره خواهد شد.

ماده ۱۳- چنانچه از اوضاع و احوال، قرائن، آثار یا سابقه فرد مرتکب؛ ضرورت درخواست اعمال مجازتهای تکمیلی موضوع ماده ۶۹ قانون توسط دستگاه کاشف احراز گردد، درخواست اعمال مجازات های فوق به مرجع صالح رسیدگی ارائه می گردد. عدم درخواست اعمال مجازات های فوق توسط دستگاه کاشف، مانع اعمال آنها از سوی مراجع صالح رسیدگی در مورد مرتکبین تخلفات مربوطه نخواهد بود.

ماده ۱۴- در موارد برخورد با کالای مظنون به قاچاق، صرفاً اصل اسناد موضوع بند (ز) ماده ۱ قانون با رعایت شرایط مقرر در این بند مناط اعتبار بوده و به سایر اسناد ترتیب اثر داده نمی شود. ارائه فاکتور رسمی خرید کالا در فرض امکان بررسی اصالت آن و حصول اطمینان از اصالت فاکتور قابل پذیرش است. رسیدگی به این موضوع رافع مسئولیت کیفی مرتکبین تخلفات قاچاق، حمل، فروش، نگهداری، عرضه، خرید کالا و ارزش وفق مواد ۱۸ (تبصره چهارم ذیل آن)، ۱۸ مکرر و ۲۲ قانون نمی باشد.

تبصره ۱: در صورت پذیرش فاکتور و احراز صحت و اصالت آن مرجع صالح رسیدگی نسبت به صدور دستور انجام بررسی های لازم در خصوص منشأ و نحوه ورود کالا توسط ایادی ماقبل اقدام خواهد نمود.

تبصره ۲: نسخه ای از فاکتور موضوع این ماده جهت بررسی لازم به سازمان امور مالیاتی ارسال می گردد.

ماده ۱۵- اخذ رسید تحویل کالا و ارزش توسط دستگاه کاشف از سازمان، شرکت پخش فرآورده های نفتی و بانک مرکزی (در خصوص ارزش) جهت انضمام به پرونده الزامی است. رسید کالا یا ارزش توقیفی به متهم ابلاغ می گردد.

این دستورالعمل در ۱۵ ماده و ۹ تبصره تدوین و پس از تصویب در کارگروه حقوقی و قضایی موضوع ماده ۴ قانون در جلسه یکصد و دوازدهم اعضای اصلی ستاد به تصویب رسیده است.